

Θεωρητικό Ενημερωτικό Υλικό
«Ο ξένος, ο άλλος, εγώ!»

Όλοι διαφορετικοί – Όλοι ίσοι

Η διαφορετικότητα είναι η γοητεία της ζωής...

ειδικά όταν αυτή τυγχάνει το δέοντος σεβασμού...

οι παράλληλοι δρόμοι διαφορετικών ανθρώπων αν και φαινομενικά δε συναντιούνται ποτέ

ΟΜΩΣ

έχουν κοινό σημείο αναφοράς ή συχνά κοινά σημεία...

αν αυτοί οι διαφορετικοί άνθρωποι συναντηθούν τότε ανακατεύουν τα χρώματα των ονείρων τους και

ανακαλύπτουν ότι καταλήγουν στο ίδιο χρώμα, αυτό της φιλίας...

Πρέπει λοιπόν να κατανοήσουμε και να αποδεχτούμε τη διαφορετικότητα κάποιων ανθρώπων, διαφορετικοί σε θέματα κουλτούρας, εθνικότητας, θρησκείας, ηλικίας, γένους, σεξουαλικής ταυτότητας, σωματικών και πνευματικών χαρακτηριστικών, αξιών, μορφωτικού επιπέδου, κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου κ.ά. , αλλά ίσοι μεταξύ μας.

Γιατί μην ξεχνάμε πως όπως τους βλέπουμε εμείς διαφορετικούς έτσι μας βλέπουν και εκείνοι. Αλλά όλοι πρέπει να είμαστε ένα σύνολο και να συνυπάρχουμε.

Η μοναδικότητα του καθενός μας κάνει να είμαστε διαφορετικοί!

Αποδοχή του διαφορετικού

Στις μέρες μας, η επικοινωνία με όλο τον κόσμο έχει αναπτυχθεί ραγδαία. Μπορούμε να επικοινωνήσουμε τόσο εύκολα με ανθρώπους που βρίσκονται δίπλα μας όσο και με αυτούς που βρίσκονται στην άλλη άκρη του πλανήτη. Τα παιδιά, λοιπόν, από πολύ νωρίς έχουν μάθει ανθρώπους άλλου χρώματος, γλώσσας, εθνικότητας, θρησκείας και πνευματικής ανάπτυξης. Γνωρίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στα άτομα αλλά επειδή αυτά τα χαρακτηριστικά είναι κάπως αφηρημένα για τα παιδιά, υπάρχει ο κίνδυνος να υιοθετήσουν στερεότυπα και προκαταλήψεις που τους υποδεικνύει η κοινωνία τους. Η διαπίστωση αυτή καθιστά πολύ σημαντική την ανάγκη για μια προσέγγιση διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο σχολείο, ιδιαίτερα αν σ' αυτό φοιτούν παιδιά που παρουσιάζουν κάποιες διαφορές.

Μορφές ρατσισμού

Φυλετικός: διακρίσεις βασισμένες στη διαφορετικότητα του χρώματος ή εναντίον φυλών του τρίτου κόσμου.

Εθνικός: η αίσθηση της υπεροχής ενός έθνους έναντι των άλλων (εθνικισμός, σοβινισμός).

Κοινωνικός: διακρίσεις βασισμένες σε πολιτικές, ιδεολογικές, πνευματικές, οικονομικές, πολιτιστικές διαφορές, διακρίσεις σε βάρος των γυναικών, των μειονοτήτων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Αιτίες κοινωνικού ρατσισμού

- Οικονομικοί λόγοι: π.χ. εκμετάλλευση ανθρώπων, που αποτελούν φθηνά εργατικά χέρια.
- Έλλειψη παιδείας: οι απαιδευτοι γίνονται κυρίως θύματα προπαγάνδας, δεν μπορούν να κρίνουν, οι επιτήδριοι μπορούν να καλλιεργήσουν στους ανθρώπους αισθήματα κατωτερότητας ή να τους φανατίσουν εναντίον άλλων ομάδων.
- Οικονομικά και πολιτικά προβλήματα μιας κοινωνίας: η βία, η εγκληματικότητα, η ανεργία δημιουργούν ένταση η οποία εκτονώνεται πάνω στους ξένους που γίνονται τα εξιλαστήρια θύματα.
- Επιθυμία κάποιων ατόμων ή λαών για απόκτηση δύναμης και εξουσίας: συμφέροντα οικονομικά, εδαφικά, κοινωνικά, πολιτικά, κ.ά.
- Βαθμός επιρροής των θρησκευτικών δοξασιών και η ηθική εξαχρείωση.
- Επιθυμία για εκμετάλλευση του συνανθρώπου.
- Κοινωνική διαστρωμάτωση και ανισότητα στη παροχή ευκαιριών
- Προκαταλήψεις που δημιουργούνται από την οικογένεια, την παράδοση και το περιεχόμενο των σπουδών του εκπαιδευτικού μας συστήματος.
- Εθνικιστικά αίτια: οι μικροί λαοί φοβούνται την αφομοίωσή τους από τους μεγάλους και ισχυρούς και χρησιμοποιούν τον εθνικισμό τους ως ασπίδα διασφάλισης της ταυτότητάς τους.

Καταπολεμώντας τις διακρίσεις

Υπάρχουν νόμοι σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση για την προστασία όλων από τις διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας και σεξουαλικού προσανατολισμού, φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής σε όλους τους τομείς της ζωής.

Παρά τη νομική αυτή ασφαλιστική δικλείδα, υπάρχουν ακόμα διακρίσεις στην Ευρώπη.

Η πιο πρόσφατη έρευνα του Ευρωβαρόμετρου αποκαλύπτει ότι:

- Περίπου 1 στους 6 Ευρωπαίους έχει υποστεί διακρίσεις στη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών
- Πάνω από 1 στους 4 έχει δει κάποιον άλλο να υφίσταται διακρίσεις μέσα στο προηγούμενο έτος

Το σχολείο είναι πολλές φορές χώρος διακρίσεων

Το σχολείο είναι ένας από τους βασικούς χώρους κοινωνικοποίησης και διαμόρφωσης της προσωπικότητας των νεαρών ατόμων. Πολλές φορές όμως εμφανίζεται να είναι ένας χώρος διακρίσεων.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε εκπαιδευτικούς από την ΚΑΠΑ RESEARCH A.E. για λογαριασμό της UNICEF:

- ❖ Μόνο το 38,1% των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι τα παιδιά των αλλοδαπών θα πρέπει να μπορούν να γράφονται σε οποιοδήποτε ελληνικό σχολείο. Η πλειοψηφία πιστεύει ότι θα πρέπει να γράφονται σε τάξεις ειδικές για αλλοδαπούς ή να γράφονται σε άλλο σχολείο ειδικό, για αλλοδαπούς.
- ❖ Ο ένας στους πέντε εκπαιδευτικούς κρίνει δικαιολογημένη τη στάση ορισμένων γονέων οι οποίοι ζητούν την απομάκρυνση των αλλοδαπών μαθητών από το σχολείο που φοιτούν τα παιδιά τους. Ωστόσο, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών κρίνει τη στάση αυτή υπερβολική (44,4%) ή απαράδεκτη (33,8%).
- ❖ Αν και οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί θεωρούν την παρουσία των παιδιών των αλλοδαπών στα σχολεία της χώρας μας ως φυσιολογικό γεγονός και το 11,1% ως θετικό γεγονός, εντούτοις το 26,7% κρίνει την παρουσία αυτή ως αρνητικό γεγονός, ενώ το 3,3% τη θεωρεί απειλή.
- ❖ Στην ερώτηση "θα σας ενοχλούσε ή όχι αν στο σχολείο που διδάσκετε φοιτούσε σημαντικός αριθμός αλλοδαπών παιδιών", "όχι δεν θα με ενοχλούσε" απαντά το 67,9%. Ωστόσο τρεις στους δέκα εκπαιδευτικούς δηλώνουν ότι θα τους ενοχλούσε.
- ❖ Το 75,5% του δείγματος εκτιμά ότι η παρουσία των αλλοδαπών παιδιών δε δημιουργεί προβλήματα στη σχολική κοινότητα. Το 23,1% εκτιμά ότι δημιουργεί προβλήματα και τα οποία απαντώνται κυρίως στη συμπεριφορά των αλλοδαπών μαθητών. Γλωσσικά - μαθησιακά προβλήματα (33,3%), προβλήματα επιθετικότητας - βίας (30,0%), απειθαρχία- κακή συμπεριφορά (21,7%), δυσκολίες προσαρμογής - ένταξης (12,5%), κλοπές (6,7%), καθαριότητα - υγιεινή (1,7%), είναι τα είδη και η ιεράρχηση των προβλημάτων που αναφέρθηκαν.

- ❖ Αν και το 75,7% θεωρούν σωστό τα παιδιά άλλου θρησκεύματος να μπορούν να απέχουν της προσευχής και του μαθήματος των θρησκευτικών, ωστόσο ένα ποσοστό 14,1% θεωρεί το δικαίωμα στην αποχή αυτή, λάθος. Αδιάφορο για το θέμα αυτό δηλώνει το 6,5%.
- ❖ Στο ζήτημα της ελληνικής σημαίας, οι απόψεις των εκπαιδευτικών εμφανίζονται διχασμένες. Το 41,6% συμφωνεί να σηκώνει την ελληνική σημαία, στις εθνικές εορτές, αλλοδαπός μαθητής που άριστευσε στο σχολείο του, ενώ διαφωνεί το 41,1%.
- ❖ Το 44,7% των εκπαιδευτικών δηλώνουν πως η παρουσία των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία τους ανησυχεί, το 8,0% δηλώνει ότι τους ενοχλεί, ενώ για το 18,3% η παρουσία των μεταναστών τους αφήνει αδιάφορους. Μόνο οι δύο στους δέκα (21,7%) δηλώνουν πως βρίσκουν ενδιαφέρουσα τη νέα πολυπολιτισμική πραγματικότητα που βιώνει η ελληνική κοινωνία.
- ❖ Το 26,3% των δασκάλων και καθηγητών πιστεύει ότι οι αλλοδαποί που ζουν μόνιμα στη χώρα μας θα πρέπει να παραμείνουν και να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Έλληνες. Για το 6%, οι αλλοδαποί δεν θα πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Έλληνες πολίτες. Για την πλειοψηφία (60%), θα πρέπει να φύγουν όσοι δεν είναι αναγκαίοι ή παράνομοι, ενώ ένα 2% τίθεται υπέρ της μαζικής απέλασης των μεταναστών.

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε μαθητές από την ΚΑΠΑ RESEARCH A.E. για λογαριασμό της UNICEF:

- ❖ Οι Έλληνες μαθητές εμφανίζονται ως η πιο ανοικτή και ανεκτική κοινωνική ομάδα στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα, που εισάγουν οι αλλοδαποί συμμαθητές τους στις σχολικές κοινότητες.
- ❖ Το 71,8% των μαθητών εκφράζει θετική γνώμη για τους αλλοδαπούς συμμαθητές του.
- ❖ Το 52,6% έχει φίλο κάποιο παιδί από άλλη χώρα, και το 48,3% θα επιθυμούσε να έχει στενότερες φιλικές σχέσεις με τους αλλοδαπούς συμμαθητές του.

- ❖ Έξι στους δέκα (59,5%) δηλώνουν ότι δεν θα τους ενοχλούσε εάν στο σχολείο τους φοιτούσε σημαντικός αριθμός αλλοδαπών παιδιών, ενώ το 55,1% δεν θα το ενοχλούσε η φοίτηση, στην ίδια τάξη, αλλοδαπών μαθητών.
- ❖ Εφτά στους δέκα θα μοιραζόντουσαν το ίδιο θρανίο με παιδιά άλλης εθνικότητας, άλλου θρησκεύματος ή άλλου χρώματος.
- ❖ Το 46,2% των μαθητών πιστεύει ότι τα παιδιά από άλλες χώρες θα πρέπει να μπορούν να γράφονται σε οποιοδήποτε ελληνικό σχολείο. Το 24,5% πιστεύει ότι θα πρέπει να γράφονται σε ειδικές τάξεις για αλλοδαπούς, και το 20,6% ότι θα πρέπει να γράφονται σε ειδικό σχολείο μόνο για αλλοδαπούς.

Το πρόβλημα του κοινωνικού ρατσισμού στα σχολεία, όπως και γενικότερα στην κοινωνία μας, δεν αφορά μόνο στην υποδοχή του ξένου, εκείνου, δηλαδή, που προσδιορίζεται με τα τυπικά χαρακτηριστικά του αλλοδαπού. Αφορά ό,τι εμπίπτει στην έννοια της ξενότητας και της διαφοράς, ό,τι δεν είναι όμοιο μ' εμάς ή αποκλίνει από το σύμπλεγμα των προσδιορισμών ταυτότητας που χρησιμοποιούμε για να ορίσουμε τον εαυτό μας ως κοινότητα, κοινωνική ομάδα κ.ο.κ. σε σχέση προς τους άλλους.

Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να:

- ο συνειδητοποιήσουν το πρόβλημα του ρατσισμού και να αντιληφθούν και οι ίδιοι την αξία του διαφορετικού.
- ο κατανοήσουν τη σπουδαιότητα του να δείχνουν σεβασμό στη διαφορετικότητα.
- ο γνωρίσουν στα παιδιά τις ομοιότητες και τις διαφορές ανθρώπων διαφορετικών πολιτιστικών ομάδων και λαών.
- ο αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας με άλλα πρόσωπα ξεπερνώντας τα στερεότυπα, το διαχωρισμό και την προκατάληψη.

Αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση συνεισφέρει στην κοινωνική μάθηση, η οποία συνεχίζεται σε όλη τη ζωή και αποτελεί μια γενική στάση προς τους άλλους. Η επιτυχία της εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη στάση και τη διδακτική μεθοδολογία του εκπαιδευτικού.

Οι παρακάτω τέσσερις βασικές αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης αποτελούν ταυτόχρονα μια παιδαγωγική και ηθική στάση:

1. Ο σεβασμός προς κάθε άλλον άνθρωπο, ανεξάρτητα αν αυτός είναι αλλοδαπός, γυναίκα ή μικρό παιδί. Τα δικαιώματα που ζητάει ο καθένας για τον εαυτό του πρέπει να ισχύουν και για τους άλλους. Αυτός ο σεβασμός ισχύει και ασκείται σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής μας ζωής, από τους κανόνες οδικής συμπεριφοράς μέχρι το αθλητικό ευ αγωνίζεσθαι.

2. Η διαφορετικότητα του κάθε ανθρώπου είναι ένα μήνυμα που βοηθάει στην αντιμετώπιση στερεότυπων σκέψεων και άρα την καταπολέμηση προκαταλήψεων. Η διαφορετικότητα του καθενός αποτελείται από διάφορα στοιχεία, εκ των οποίων ένα είναι η πολιτισμική ταυτότητα.

3. Η αλλαγή οπτικών, δηλαδή το να προσπαθεί κανείς να υιοθετήσει την οπτική που έχει ο άλλος για τον κόσμο, προκαλεί το ενδιαφέρον για άλλους ανθρώπους και επιδρά ενισχυτικά στην απόκτηση ευελιξίας, στοιχείο σημαντικό στη συνύπαρξη των ανθρώπων σε όλες τις κοινωνικές εκφάνσεις και ιδιαίτερα στον εργασιακό χώρο.

4. Συνεργασία και επίλυση συγκρούσεων θεωρούνται ως σημαντική συνεισφορά στην εκπαίδευση για την ειρήνη. Σε όλους τους κλάδους της ζωής μας είναι απαραίτητη μια συνεργασία χωρίς να προϋποθέτει αυτόματα φιλικές σχέσεις. Πιο σημαντικό σημείο αυτής της συνεργασίας είναι η ικανότητα αντιμετώπισης και επίλυσης προσωπικών και πολιτισμικών διαφωνιών και συγκρούσεων.

Στόχοι διαπολιτισμικών σχολείων

- ✓ Προσφέρουν ίσες εκπαιδευτικές ευκαιρίες
- ✓ Λαμβάνουν μέτρα διορθωτικού χαρακτήρα όσον αφορά τη δημιουργία κλίματος ισότητας
- ✓ Αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες και την πολυμορφία-καλλιεργούν την αλληλοαποδοχή
- ✓ Αξιοποιούν τον πολιτισμικό και γλωσσικό πλούτο που φέρουν οι μαθητές
- ✓ Πρωθούν την διαπολιτισμική εκπαίδευση στην τοπική κοινωνία που ανήκουν

Μέθοδοι και διδακτικές αρχές στη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Οι μέθοδοι διδασκαλίας, για να είναι εναρμονισμένες με τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, απαιτούν σεβασμό στον κάθε μαθητή, κατανόηση της δικής του οπτικής θεώρησης του κόσμου και συνεργασία μαζί του.

Τέτοιες μέθοδοι είναι:

- Παιδοκεντρική διδασκαλία ώστε τα συγκεκριμένα θέματα και οι απορίες να αντιστοιχούν στις ανάγκες των παιδιών ("Τι προτείνετε εσείς;")
- Συμμετοχική διδασκαλία για την ανάπτυξη του ενδιαφέροντος για τους άλλους ("Τι λένε οι διπλανοί σας;")
- Καλύτερο δέσιμο της τάξης και έλεγχο του βαθμού κατανόησης ("Μπορείς να αναλάβεις αυτό το θέμα;")
- Διδασκαλία με δραστηριότητες που ενεργοποιούν όλα τα είδη νοημοσύνης (κατά Gardner), ώστε να διευκολύνει την επικοινωνία και τη μάθηση, ιδιαίτερα σε περίπτωση μειωμένης γλωσσομάθειας
- Διάλογος με έμφαση στους κανόνες συζήτησης όπως την προσοχή και την απάντηση στο λόγο του άλλου ("Τι νομίζεις εσύ;")

- Υιοθέτηση μιας διαφορετικής οπτικής με παιχνίδια ρόλων και ανάθεση δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στον προβληματισμό με στόχο τη γνωστική και συναισθηματική κατανόηση του άλλου ("Αν ήσουν στη θέση μου τι θα έκανες;").
- Ομαδική εργασία, βασιζόμενη στην ισοτιμία των ομάδων και στην τακτική αλλαγή των ομάδων.

Γνωμικά για τη διαφορετικότητα

Ανθρώποις πάσι ταυτό αγαθόν και αληθές. Ηδύ δε άλλω άλλο.

Δημόκριτος, 470-370 π.Χ., Αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος

Μετάφραση: για όλους τους ανθρώπους, το καλό και το αληθινό είναι το ίδιο. Αυτό που προκαλεί ευχαρίστηση όμως είναι διαφορετικό στον καθένα.

Αλλ' άλλος άλλους μάλλον ήδεται τρόποις.

Ευριπίδης, 480-406 π.Χ., Αρχαίος τραγικός - Οινεύς

απόδοση: ο καθένας ευχαρισιέται με διαφορετικό τρόπο

Πρέπει να είσαι ο εαυτός σου και όχι αυτός που θέλουν οι άλλοι.

Φρήντριχ Νίτσε, 1844-1900, Γερμανός φιλόσοφος

Όλοι ζούμε κάτω από τον ίδιο ουρανό, αλλά δεν έχουμε όλοι τον ίδιο ορίζοντα.

Konrad Adenauer, 1876-1967, Γερμανός καγκελάριος

Για να είναι κανείς αναντικατάστατος, πρέπει να είναι πάντα διαφορετικός.

Coco Chanel, 1883-1971, Γαλλίδα σχεδιάστρια μόδας

Το μυστικό της επιτυχίας; Να είσαι διαφορετικός από τους άλλους.

Γούντυ Άλλεν, 1935-, Αμερικανός ηθοποιός & σκηνοθέτης

Θα πρέπει να ξέρουμε όλοι ότι η διαφορετικότητα κεντάει ένα πλούσιο χαλί, και πρέπει να καταλάβουμε πως όλοι οι κόμποι του χαλιού έχουν ισότιμη αξία, ανεξάρτητα από το χρώμα τους.

Maya Angelou, 1928-2014, Αφροαμερικανίδα ποιήτρια

Το παπούτσι που ταιριάζει στον έναν, είναι στενό σε έναν άλλο. Δεν υπάρχει συνταγή για τη ζωή που να ταιριάζει σε όλες τις περιπτώσεις.

Karl Jung, 1875-1961, Ελβετός ψυχίατρος

Μην κάνετε στους άλλους αυτό που θα θέλατε να κάνουν σε σας. Τα γούστα τους μπορεί να διαφέρουν από τα δικά σας.

Τζωρτζ Μπέρναρντ Σω, 1856-1950, Ιρλανδός συγγραφέας, Νόμπελ 1925

Η δύναμη βρίσκεται στις διαφορές, όχι στις ομοιότητες.

Stephen Covey, 1932-2012, Αμερικανός συγγραφέας αυτοβοήθειας

Το να είσαι σαν τον καθένα είναι το ίδιο σαν να είσαι κανένας.

Rod Serling, 1924-1975, Αμερικανός ηθοποιός και σεναριογράφος

Να θυμάσαι ότι είσαι απολύτως μοναδικός. Όπως και όλοι οι άλλοι.

Margaret Mead, 1901-1979, Αμερικανίδα εθνολόγος

Πηγές:

<http://my-dreams-are-like-c.pblogs.gr/>

<http://www.servitoros.gr/>

<http://blogs.sch.gr/>

<http://www.ergastirio.ppp.uoa.gr/>

<http://greekddl.com/>

<http://www.unicef.gr/>

<http://gym-falan.lar.sch.gr/>

<http://www.kessaridis.edu.gr/>

<http://ec.europa.eu/>

<http://proodeftikidask.com/>

<http://www.socialexclusion.gr/>

<http://www.gnomikologikon.gr/>

<http://www.enet.gr/>